

Závěr

Sociální stát se do své moderní podoby vyvinul z primitivních zárodků sociální politiky v nejstarších historických dobách. Zásadní význam ale měly kulturní a sociální změny způsobené industrializací především na konci devatenáctého století a posilování vlivu dělnických stran. Nárůst napětí ve společnosti zmírňovalo právě sociální zákonodárství.

Podobu sociálního státu v jednotlivých zemích utvářela tradice a struktura tehdejší společnosti a její politická kultura. Hovoříme o formování několika modelů sociálního států. V poslední době ale dochází k smazávání rozdílů v přístupech jednotlivých zemí, takže je čím dál těžší země přiřazovat k jednotlivým modelům, které tak mají spíše jen čistě teoretický význam. Dochází ke kombinování různých přístupů, k tzv. welfare eklekticismu.

Od sedmdesátých let dvacátého století se hovoří o krizi sociálního státu. Růst veřejných výdajů a nárůst deficitu veřejných rozpočtů se stává záminkou pro útoky na sociální stát především z liberálních pozic. Nejedná se však o problém ryze fiskálního charakteru, jak by se mohlo na první pohled zdát. Problém spočívá v demografických změnách, kdy dochází ke stárnutí populace. Jedná se ale též o krizi solidarity, kdy je narušován sociální konsensus, který umožnil vytvoření sociálního státu.

Vývoj na území dnešní České republiky byl spojen nejprve s vývojem Rakousko-Uherska, kde historicky nejvýznamnějším legislativním počinem byla Taafova reforma. Sociální politika samostatného Československa pak vycházela především z učení České školy sociální politiky, kde značný vliv měl mimo jiné symbol první republiky prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Vysoká úroveň sociálního státu byla zárukou stability demokratického Československa. Po druhé světové válce byl ještě schválen zákon o národním pojištění (99/1948 Sb. z. a n.) pod vlivem moderní koncepce sociálního pojištění sira Beveridge, nicméně se jednalo o na dlouhou dobu poslední zákon, který rozvíjel sociální stát u nás. Poté dochází k nekritickému přebírání sovětských vzorů.

Vývoj na našem území je po roce 1989 spojen s odstraňováním reliktního komunismu a s přechodem na systém sociálního pojištění. Přestože došlo k odstranění největších deformací, problémem reformy dodnes zůstává absence koncepčního

přístupu. Dochází k častým novelizacím, což jen zvyšuje nepřehlednost úpravy právních norem v oblasti sociálního zabezpečení. Politické reprezentaci chybí odvaha k reformě hlavně důchodového systému a tak dochází pouze a jenom k nesystémovým parametrickým změnám. Problém spočívá hlavně v nedostatku politického konsensu na podobě reformy. Inspirací by mohl být přístup politických stran za první republiky, které odmítly vystavit důchodový systém politickým tahanicím a tak jeho přípravu zadaly nestraničným odborníkům. To je dle mého názoru nejschůdnější postup, jak schválit reformu napříč politickým spektrem tak, aby reforma přežila déle než pouze do následujících voleb. Nutnost důchodové reformy, kterou si vynucuje demografický vývoj, ještě zdůraznil nedávný nález Ústavního soudu Pl. ÚS 8/07, který jako neústavní zrušil redukční hranice v § 15 zákona o důchodovém pojištění (155/1995 Sb.). Pokud by nedošlo v dohledné době k reformě, došlo by i z tohoto důvodu k enormnímu nárůstu nákladů na výplatu důchodů.

Důchodová reforma by podle mého názoru měla vycházet z vícezdrojového financování a posílení významu soukromého sektoru. Systém by měl umožnit částečný opt-out ve prospěch soukromých pojišťovacích fondů a měla by být poskytována státní podpora dobrovolného spoření na důchod. Mezigenerační solidarita v rámci rodiny by měla být posílena valorizováním důchodu rodičů o 1-3 % z částky odvozené z peněz uložených jejich dětmi do kapitálových fondů.

Dále bych navrhoval sloučit daně a pojistné do jedné „superdaně“, která by tak odrážela skutečné daňové zatížení. Výběr by byl centralizován do jednotného inkasního místa, což by znamenalo ulehčení administrativy občanům.